

Stränginstrument

Gitarr

- Spelas genom att man knäpper eller drar med högerhandens fingrar över strängarna. Tonhöjden förändras genom att vänsterhandens fingrar trycker ner strängarna på olika band.
- Har 6 strängar (Finns även med 12)
- Finns två grundtyper, stålsträngad och nylonsträngad
- Nylonsträngad gitarr är vanligt i klassisk musik
- Stålsträngad gitarr är mycket vanligt i popmusik

Elgitarr

- Är en elektrifierad version av en gitarr
- Spelas på samma sätt som gitarr, men oftast använder man en liten spetsig plastgrej som kallas för plektrum istället för att använda högerhandens fingrar.
- Kräver förstärkning av ljudet för att låta
- Eftersom man alltid spelar elgitarr genom en förstärkare så kan man få den att låta på många olika sätt, till exempel med distorsion
- Vanligt i rockmusik, men finns i nästan all modern popmusik också

Elbas

- Spelas genom att man knäpper med högerhandens fingrar på strängarna
- Tonhöjden ändras genom att vänsterhanden trycker ner strängarna vid olika band
- Har 4 strängar, finns även med 5 och 6
- Basens funktion är att skapa botten och rytm i musiken
- Förekommer i nästan all modern pop/rock musik.
- I stilarna funk och soul har elbasen en mycket framträdande roll.

Banjo

- Spelas genom att man knäpper med fingrarna på strängarna som på en akustisk gitarr
- Har 4, 5 eller 6 strängar
- Mycket vanligt inom musikstilen Bluegrass och många förknippar banjon med amerikanska Westernfilmer

Harpa

- Harpa spelas genom att man drar eller knäpper med fingrarna över strängarna
- Man kan förändra tonhöjden genom att trycka ner olika pedaler
- En harpa har 46 - 48 strängar

Tangentinstrument

Piano

- Spelas genom att man trycker ner de vita och svarta tangenterna.
- Tonhöjden är lägre till vänster, högre till höger.
- När du trycker ner en tangent så slår en hammare på en sträng som skapar ljudet.
- Bandet av vita och svarta tangenter kallas för klaviatur.
- Ett fullstort piano har 88 tangenter.
- Vanligt förekommande i klassisk musik och jazz
- Används även i pop/rock musik, men det är inte lika vanligt.

Synthesizer (Synth)

- Spelas precis som ett piano på en klaviatur med lägre toner till vänster och högre till höger
- Består av olika elektriska komponenter som antingen härmar redan existerande ljud eller skapar helt nya
- Är ofta det huvudsakliga instrumentet i elektronisk musik och används flitigt inom modern popmusik.

Orgel

- Spelas med hjälp av flera klaviaturer (kallas för manualer) och en pedalklaviatur. Pedalklaviaturen spelas med fötterna. En normalstor orgel har 2 - 3 manualer och en pedalklaviatur.
- Består av hundratals pipor ordnade i stämmor. Ljuden skapas genom att luft blåses genom piporna när man trycker på klaviaturen.
- Är världens största musikinstrument

Stråkinstrument

Violin (Fiol)

- Violin spelas genom att man drar en stråke över strängarna
- Har 4 strängar
- Tonhöjden förändras genom att man trycker ner strängarna med vänsterhanden på greppbrädan
- Den är ganska liten och hålls mellan hakan och nyckelbenet när man spelar
- Eftersom den är liten så har den mest ljusa toner
- Förekommer mest i klassisk musik
- Är en del av en klassisk stråkkvartett tillsammans med cello och viola

Cello

- Cello spelas genom att man drar en stråke över strängarna
- Har 4 strängar
- Tonhöjden förändras genom att man trycker ner strängarna med vänsterhanden på greppbrädan
- En cello är större än en violin och får således ett djupare och större ljud
- Förekommer mest i klassisk musik
- Är en del av klassisk stråkkvartett tillsammans med violin och viola

Kontrabas (Basfiol)

- Spelas genom att man knäpper med fingrarna på strängarna eller drar med en stråke på strängarna strax ovanför f-hålen
- Har 4 strängar
- Tonhöjden ändras genom att man trycker ner strängarna på olika ställen med vänsterhanden
- Man står upp och spelar den eftersom den är så stor
- Basens funktion i musiken är att skapa botten, tyngd och rytmik.
- Kontrabas är vanligt i klassisk musik, då spelar man oftast med stråke
- Kontrabas är också vanligt förekommande i jazz och rockabilly. Då spelar man med fingrarna istället för en stråke

Träblåsinstrument

Saxofon

- Spelas genom att man blåser i instrumentet
- Man får fram olika toner genom att trycka på olika "klaffar".
- Den har ett rörblad av trä som vibrerar och skapar tonen när man blåser. Rörbladet är stycket närmast munnen.
- En saxofon är gjord av metall men tillhör träblåsinstrument på grund av att rörbladet är gjort av trä.
- De flesta saxofoner är böjda nedtill (inte sopransaxen)
- Ett av de tre blåsinstrumenten som är med i ett klassiskt storband
- Används främst inom stilarna jazz, funk och soul.

Klarinett

- Spelas genom att man blåser i instrumentet
- Man får fram olika toner genom att trycka på olika klaffar.
- Den har ett rörblad av trä som vibrerar och skapar tonen när man blåser.
- En klarinett är ganska liten och riktas nedåt mot golvet när man spelar.
- Vanligt inom jazz och klassisk musik

Tvärflöjt

- Spelas genom att man blåser i instrumentet
- Man får fram olika toner genom att trycka på olika klaffar.
- Tillverkas av metall, men tillverkades förr i tiden av trä och kallas därför fortfarande för träblåsinstrument.
- Används emellanåt inom jazz, funk och soul.
- Vanligast inom klassisk musik.

Bleckblåsinstrument (Brass)

Trumpet

- Trumpet spelas genom att man blåser i instrumentet.
- Man spänner läpparna olika mycket och trycker ner ventiler för att skapa olika toner.
- Den har 3 ventiler
- Riktas rakt ut när man spelar
- Ett av de tre blåsinstrumenten som är med i ett klassiskt storband
- Mycket vanligt inom jazz, funk och soul.
- Används även i klassisk musik.

Trombon

- Trombon spelas genom att man blåser i instrumentet
- Man drar i en utdragbar del (dragbygel) för att skapa olika toner. Ju längre ut den är ju lägre blir tonen och tvärtom. Det beror på att luften behöver färdas längre och då bildas lägre toner än om luften färdas kort.
- Ett av de tre blåsinstrumenten som är med i ett klassiskt storband.
- Vanligt inom jazz, funk och soul.
- Används även i klassisk musik.

Slagverksinstrument

Trummor

- Spelas genom att man slår med trumstockar på de olika trummorna och cymbalerna. På baskaggen spelar man med en klubba som styrs av högerfoten.
- Består av (från vänster) golvpuka, baskagge, hängpuka och virvel. Cymbalerna kallas för (från vänster) ride, crash och hihat.
- Trummorna är det som håller takten när man spelar tillsammans. Övriga instrument "rättar sig" efter trummorna för att alla ska spela i samma takt.
- Förekommer i nästan all modern pop/rock musik.

Marimba

- Marimba spelas genom att man slår med klubbor på träplattor som är olika stora och därför ger olika toner.
- Tonerna ligger på precis samma sätt som ett piano - de lägre till vänster och de högre till höger.
- En marimba är väldigt stor och varje träplatta har ett rör av metall under som ljudet studsar i för att bli starkare. Det kallas för resonansrör.
- Instrumentet är ganska ovanligt men används i bland annat jazz och klassisk musik.

Percussion

- Percussion är engelska för ordet slagverk
- Består av en mängd olika rytminstrument ex. congas, bongos, tamburiner, klockor, maracas, cymbaler, trummor och så vidare.
- Percussion spelas ofta som ett komplement till vanliga trummor, men förekommer även som ensamt rytminstrument. Ofta så i sydamerikansk musik.

Rösten

Rösten är människans primära instrument. Inget annat är så sammankopplat med oss personligen. Varje röst är i sig unik. *Ditt alldeles egna instrument.*

Att vi kan skapa ljud och forma dem på olika sätt beror främst på 2 komponenter. Den ena är **ljudkällan**, som skapas när luft pressas genom stämbanden som då kommer i svängning. Den andra är hur vi **formar** ljudet som kommer från källan. Ljudet formas genom något som kallas ansatsröret och vår artikulation. Hur ljudet låter beror således på hur vi formar det med munnen, tungan, med vilket tryck (luft från lungorna), hur stämbanden vibrerar och så vidare. Rösten är en komplicerad

apparat... Men vi alla kan använda den! Att lära sig sjunga handlar helt enkelt om att lära sig kontrollera sin röst så man får den att låta som man vill. Det kan alla lära sig.

Sång

- Att sjunga handlar om att skapa ljud som ligger på en viss **tonhöjd** och sedan forma ljudet så att det får den klang som önskas.
- Det går endast att sjunga en ton åt gången, men om man är flera personer så kan man sjunga olika toner samtidigt. Det kallas för att sjunga i **stämmor**.
- Att sjunga i en kör innebär att ett antal människor samlas för att sjunga organiserat i stämmor. Ca 600 000 människor i Sverige sjunger regelbundet i kör, vilket gör att vi troligtvis är det landet i världen med flest körsångare per capita (= per invånare)

Anderson .Paak

Rap

- Att rappa är enkelt beskrivet **rytmiskt** pratade texter.
- Inom rapen så pratar man om **flow**. Det är hur rytmen och rimmen samverkar och skapar ett sväng tillsammans med musiken
- Oftast så rappar man till ett **beat**. Ett beat är ett trumkomp som loopas (repeteras) om och om igen. Många hiphop-beats har kommit från 70-talets funk och soul-musik. Då har en DJ tagit ett trumkomp och gjort en loop av det. **TADAAAA** så blev det ett **beat**.

Lady Sovereign

